

Haar- en schoonheidsverzorging S
2de graad A-finaliteit
II-HaSc-a

BRUSSEL

D/2021/13.758/085

Versie januari 2022

Disclaimer

Gezien de te grote omvang en gedetailleerdheid van het geheel van de basisvorming en de specifieke vorming zoals bepaald door de Vlaamse regering (eindtermen, specifieke eindtermen, beroepskwalificaties) zal er, in tegenstelling tot het oorspronkelijke opzet van onze leerplannen, veelal onvoldoende ruimte zijn om de leerplandoelen in dit leerplan met voldoende diepgang te realiseren binnen de beschikbare onderwijstijd of voor het schoolbestuur, het lerarenteam of de individuele leraar om eigen inhoudelijke of didactische keuzes te maken.

De leerplannen 2de graad zijn opgesteld onder voorbehoud van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot het verzoekschrift waarmee de vernietiging van dat decreet wordt gevraagd.

Naargelang de samenstelling van de studierichting waarvoor een leerplan geldt, integreren de leerplandoelen eindtermen basisvorming, cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. In de concordantietabel geven we duidelijk aan welke leerplandoelen de eindtermen basisvorming, de cesuurdoelen en/of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie realiseren. De opgenomen cesuurdoelen en de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie werden in overleg met de onderwijsverstrekkers vastgelegd en zijn onder voorbehoud van de goedkeuring van de curriculumdossiers 2de graad.

1 Algemene inleiding

De start van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Net zoals in de eerste graad zijn de nieuwe leerplannen van de tweede graad ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool en gaan ze uit van de professionaliteit van de leraar en het eigenaarschap van de school en het lerarenteam.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

De nieuwe leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

De nieuwe leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spooft met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

De nieuwe leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de tweede graad. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de eerste graad. In de tweede graad onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. Leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de derde graad.

De nieuwe leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte voor een eigen aanpak van de leraar, het lerarenteam of de school [\[zie disclaimer\]](#).

De nieuwe leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming van de tweede graad. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak. De samenhang in de tweede graad betreft zowel de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) als de horizontale samenhang tussen vakken binnen studierichtingen en over studierichtingen en finaliteiten. Waar relevant geven de leerplannen expliciet aan voor welke doelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren algemene vorming (incl. godsdienstleraren) en leraren specifieke vorming om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialogeschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is.
- Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftelijk** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving.

Scholen zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.

- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over culturele vorming spreken zonder met taal bezig te zijn; je kan niet beweren dat wetenschap en techniek geen band hebben met economie, wiskunde of geschiedenis. Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. De gemeenschappelijke leerplannen (Gemeenschappelijk funderend leerplan en Gemeenschappelijk leerplan ICT) helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, lerarenteam) maakt. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

[zie disclaimer]

De vrijheid die de leraar krijgt om met het leerplan te werken vraagt van hem een grote professionaliteit. Professionaliteit vergt meesterschap. De leraar is dus een meester in zijn vak; hij beheerst de inhouden die hij onderwijst. Een diep gevoel van verantwoordelijkheid en de overtuiging dat elke leerling het recht heeft om op een goede manier gevormd te worden, liggen aan de basis van zijn professioneel bezig zijn.

Vorming is voor die leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Vorming is iets wat hem in die mate beroert dat hij voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren zoekt om de wereld te ontsluiten. Hij wil de leerling tot bij de wereld brengen. De leraar introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt en hij probeert hen ook vriend van die wereld te laten worden. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen gegrepen kunnen worden door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.

We hebben de leerplandoelen noch chronologisch noch hiërarchisch geordend. Vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit, in functie (van de beginsituatie) van de klasgroep kan de leraar eigen accenten leggen en differentiëren. Hij kan kiezen welke leerplandoelen hij op welke manier samenneemt bij het uitwerken van lessen, thema's of projecten.

In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen louter een indicatie van de nodige onderwijstijd. Dat betekent dat leraren(teams) alle vrijheid hebben om langere leerlijnen op te bouwen en in te zetten op de spiraalsgewijze aanpak van bepaalde leerplandoelen. Leraren bepalen zelf welke contexten ze laten spelen, welke methodieken ze hanteren.

1.4 Differentiatie

De nieuwe leerplannen bieden volop kansen om gedifferentieerd te werken. Ze laten toe om te differentiëren op verschillende manieren

- verschillende inhoudelijke keuzes;
- doelen integreren;
- inhouden verbreden door andere contexten aan bod te laten komen;
- verdieping aanbieden;
- in te spelen op verschillen in het abstractievermogen van leerlingen.

Differentiëren is van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen die starten in een studierichting van de tweede graad en voor wie dit leerplan bestemd is, behoren immers wel tot de doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Dikwijls hebben zij reeds een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de eerste graad, de gevolgde basisoptie, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen.

Ook de motivatie van leerlingen is soms sterk verschillend. Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door het aanbieden van meer kennis of vaardigheden leerlingen uit te dagen.

Verschiede leerinhouden aanbieden aan verschillende leerlingen is één vorm van differentiatie. Andere mogelijkheden zijn differentiëren in didactiek, in graad van autonomie en ondersteuning. De ene leerling kan snel zelfstandig werken, de andere heeft intense begeleiding nodig. In de wenken bij de leerplandoelen verwijzen we soms naar differentiatiemogelijkheden. Dat kan door al dan niet ondersteuning of hulpmiddelen aan te bieden in de vorm van voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...

Didactische differentiatie kan ook betrekking hebben op het flexibel aanwenden van de beschikbare leertijd, zoals variëren in tempo van onderwijzen en in leertempo van leerlingen, de ene leerling of leerlingengroep wat meer tijd geven dan de andere om hetzelfde te leren.

Differentiatie kan ook door leerlingen naar verschillende producten te laten toewerken die dan naar gedifferentieerde vormen van evaluatie leiden.

1.5 Opbouw van de leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur: algemene inleiding, situering, pedagogisch-didactische duiding, leerplandoelen, basisuitrusting, concordantie. Alle onderdelen van het leerplan maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

In de **algemene inleiding** belichten we het leerplanconcept en gaan we o.m. dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

In de **situering** beschrijven we - waar relevant - de samenhang met de eerste graad, de samenhang in de tweede graad en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. de nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn sober en helder geformuleerd waarbij het leerplandoel als geheel het verwachte niveau van realisatie en beheersing aangeeft. Waar relevant voegen we bij de leerplandoelen een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook de pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel.

Alle leerplandoelen zijn te bereiken, met uitzondering van attitudes. Leerplandoelen die een **attitude** zijn en dus na te streven, duiden we aan met een sterretje (*).

We tonen de **samenhang** met andere leerplannen in de **tweede graad**. Zo geven we het overleg in lerarenteams alle kansen. Waar relevant verwijzen we ook naar **samenhang met de eerste graad** en naar specifieke items die reeds in de leerplannen van de eerste graad aan bod kwamen.

Ten slotte geven we een aantal zinvolle of inspirerende **wenken** (✓). Het betreft voornamelijk een noodzakelijke toelichting bij leerplandoelen of specifieke begrippen, suggesties voor een mogelijke didactische aanpak of een afbakening van de leerstof.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

In de **concordantie** geven we aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde eindtermen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar beroepskwalificaties.

1.6 Tot slot

[zie disclaimer]

De nieuwe leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze vormen een kwaliteitskader dat inzet op een eigen visie en een identiteitskader dat de unieke identiteit van een school in de diverse samenleving versterkt en ondersteunt. Zo garanderen we binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende

vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. We versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. We creëren ook ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden – via pedagogische begeleiding – ondersteuning waar nodig.

2 Situering

2.1 Samenhang met de eerste graad

In het leerplan Haar- en schoonheidsverzorging komen aspecten aan bod die reeds in de eerste graad een plaats kregen:

- **Leerplan Nederlands**
Er zijn een aantal onderdelen uit het leerplan Nederlands waarop in het leerplan Haar- en schoonheidsverzorging wordt verder gebouwd. Daarbij gaat het overwegend om communicatieve aspecten maar ook diversiteit krijgt opnieuw aandacht.
- **Leerplan Mavo**
Samenwerking binnen een team, duurzaamheid en omgaan met budget zijn aspecten die uit het leerplan Mavo opnieuw aan bod komen.

2.2 Samenhang in de tweede graad

2.2.1 Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit

Het leerplan Haar- en schoonheidsverzorging vertoont samenhang met andere leerplannen binnen de studierichting:

- Gemeenschappelijk funderend leerplan;
- Leerplan Nederlands;
- Leerplan Natuurwetenschappen.

Haar- en schoonheidsverzorging kent een aantal specifieke technische vaardigheden die veel ruimte krijgen in dit leerplan. Er zijn verbanden met o.m. Zorg en welzijn als het gaat om methodisch en planmatig werken. Het gaat om een gelijkaardige doelgerichtheid die niet alleen gericht is op efficiëntie maar ook een onderdeel van kwaliteitszorg is. Ook de relationele en communicatieve component vertoont gelijkenissen met o.m. de desbetreffende leerplandoelen in Zorg en welzijn. Die vaardigheden worden niet enkel commercieel ingevuld. Vanuit een betrokken houding die verder gaat dan klantgerichtheid heeft men aandacht voor de ander. Op een gelijkaardige wijze kan men de reflectievaardigheden in beide richtingen benaderen.

2.2.2 Samenhang over de finaliteiten heen

Het leerplan Haar- en schoonheidsverzorging neemt verschillende technische vaardigheden op uit de beroepskwalificatie Schoonheidsspecialist. Die vertoont, zeker als het gaat om technische vaardigheden, grote gelijkenissen met de beroepskwalificatie Schoonheidsspecialist-adviseur die o.m. gerealiseerd wordt in de studierichting Wellness en lifestyle (D/A). Vaardigheden als hand- en nagelverzorging, gelaatsverzorging en make-up worden op zeer gelijklopende wijze aangebracht.

2.3 Plaats in de lessentabel

In de modellessentabel zijn voor dit leerplan 32 graduren voorzien. [\[zie disclaimer\]](#)

Het leerplan is opgebouwd met als doel de diverse leerplandoelen geïntegreerd aan te bieden. Men kan een globaal pakket uren spenderen aan leerplandoelen die zowel binnen de haartzorg als binnen de schoonheidsverzorging een plaats kunnen krijgen. Voor de technische vaardigheden, die uitsluitend aan één van beide onderdelen gekoppeld zijn, kan men afzonderlijke urenpakketten toekennen. Een mogelijke verdeling van onderdelen over de tweede graad kan binnen de vakgroep afgesproken worden maar de globale tijdsbesteding op jaarbasis hoeft daarvoor niet dezelfde als op weekbasis te zijn.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Haar- en schoonheidsverzorging en het vormingsconcept

Het leerplan is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op natuurwetenschappelijke en technische vorming enerzijds en sociale, talige en economische vorming anderzijds. De wegwijzers rechtvaardigheid, gastvrijheid, verbeelding en duurzaamheid maken er inherent deel van uit.

Natuurwetenschappelijke en technische vorming zijn van groot belang binnen haartzorg en zorg voor het lichaam. Ze staat in functie van het verhogen van lichamelijk comfort en het esthetisch welbevinden van de mens. Leerlingen handelen daarbij op technisch correcte en wetenschappelijke verantwoorde manier en onderbouwen hun handelen op een kwaliteitsvolle wijze. Effecten van technische ingrepen worden wetenschappelijk verantwoord. De technische handelingen hebben veelal te maken met mensen, met hun lichaam, en met de kijk van mensen op hun eigen lichaam. Elke mens is daarin bij uitstek kwetsbaar en uniek in zijn fysieke integriteit. Technische handelingen moeten dus met grote zorg en zorgvuldigheid overwogen en uitgevoerd worden. Een correcte professionele uitvoering van een technische handeling is niet per definitie de ethische juiste. Een schoonheidsspecialist of haarkapper maakt telkens ook de inschatting of wat hij doet 'goed doet' aan de klant.

Het ontwikkelen van vaardigheden in **sociale vorming** is een belangrijke voorwaarde voor de professionele beroepsuitoefening. Leerlingen leren op een gepaste manier omgaan met verschillende soorten klanten met aandacht voor hun wensen en noden. Ze leren efficiënt, kwaliteitsvol en klantgericht communiceren, adviseren en begeleiden in alle omstandigheden. Leerlingen leren zich inleven in verschillende behoeften en situaties van klanten. Ze ontwikkelen empathisch vermogen. Hoewel de individuele behoeften van klanten vaak centraal staan, hebben leerlingen ook oog voor de grenzen ervan. Niet aan elke wens van een klant kan tegemoetgekomen worden.

Communicatie in het Nederlands en in andere talen is van groot belang binnen de beroepsuitoefening. De leerling kan op professionele wijze met de klant in gesprek gaan. Hij kan ook gepast op een meer informele manier met klanten communiceren.

Leerlingen werken binnen een bedrijfsomgeving en dragen zorg voor het commercieel aspect van hun beroepsuitoefening. Ze hebben oog voor het afwegen van de zinvolle inzetbaarheid van producten versus de financiële kost die het voor mensen betekent.

Om zich te kunnen inleven in de behoeften van klanten is het van belang dat leerlingen **verbeeldend denken en handelen**. Er is een onderscheid tussen verbeelding en fantasie, waarbij verbeelding vertrekt van het zich inleven in de leefwereld van de andere.

De studierichtingen behoren tot de duurdere studierichtingen. Aandachtig omgaan met studiekosten maakt het **rechtvaardig** dat ook minder kapitaalkrachtige leerlingen de studierichting kunnen volgen. Hetzelfde geldt voor klanten. Haarzorg en zorg voor het lichaam zijn basisbehoeften, waarvan mensen niet mogen worden uitgesloten om financiële redenen.

Scholen en leerlingen werken mee aan een ecologische bewustwording wat ook een plaats krijgt in het beroep. Zij werken aan duurzame en energie- en waterzuinige systemen. Zij onderzoeken hoe ze in hun beroep het leefmilieu en de gezondheid kunnen versterken. Ze geven ook advies aan klanten om ecologisch om te gaan met producten. **Duurzame vorming** betekent ook oog hebben voor langdurige effecten van behandeling binnen een trendgevoelige commerciële context.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Noden van mensen in de haar- en schoonheidsverzorging vanuit een breed mens- en maatschappijbeeld ervaren en benoemen

Tijdens de studierichting krijgen leerlingen een beter zicht op de persoonlijke kijk op haar- en schoonheidsverzorging maar is het ook een belangrijke opdracht om los te komen van de eigen opvattingen en onbevooroordeeld te kijken en luisteren naar de visie van een ander mens. Die kan ingekleurd zijn door een voorkeur, geaardheid, wereldbeeld ... dat veraf staat van de eigen wereld en er misschien zelfs haaks op staat. Die gevoeligheid zal ook de persoonlijke inkleuring laten evolueren.

Basisvaardigheden in de haar- en schoonheidsverzorging uitvoeren

Het volstaat niet om handelingen te kunnen stellen die gegroeid zijn vanuit persoonlijke zorg. Professionele technieken die voortvloeien uit trends en algemeen ontwikkelde visie worden de beste instrumenten om vaardig in te spelen op de noden die de mens ervaart. Daarbij gaat het niet uitsluitend over het kopiëren van handelingen maar ook over het toepassen van die vaardigheden vanuit inzichten die aangeven waarom men welke technieken en producten gaat gebruiken. Het kan snel duidelijk zijn dat de sector van haar- en schoonheidsverzorging de grote droom is, toch blijft het belangrijk om uit te groeien tot een mens die ook in staat is andere taken op zich te nemen. Daarbij speelt de bereidheid om te evolueren naar andere opdrachten op basis van de eigen noden maar ook in functie van wat het professionele landschap vraagt.

Functioneel en respectvol communiceren met mensen buiten de persoonlijke omgeving

Hoe sterk men technisch ook onderlegd is, de leerling zal communicatieve kwaliteiten moeten ontwikkelen om de klant correct te benaderen. De soms heel persoonlijke relatie die ontstaat, moet steeds onderbouwd worden door een professionele verbale en non-verbale communicatie. Die leidt tot een vertrouwensrelatie waarbinnen niet alleen plaats is voor een open communicatie over behoeften en wensen. Er ontstaat ook een situatie waarin de klant zich kan ontspannen en de professional toelaat in de persoonlijke ruimte. Dat vraagt van de leerling het vermogen om te reflecteren over het eigen handelen maar ook over het diverse karakter van de omgeving en de samenleving waarin men opgroeit. Door in staat te zijn met zeer uiteenlopende mensen in verbinding te gaan, kan men uitgroeien tot een rijke professional.

Trends en mode-evoluties in de haar- en schoonheidsverzorging verkennen

Haar- en schoonheidsverzorging zijn geen statische disciplines. Ze zijn onderhevig aan evoluties die voortvloeien uit trends en modeverschijnselen maar ook gekleurd worden door de persoonlijke veranderingen die een individu ondergaat. Leerlingen ervaren daardoor ook de cyclische beweging die in bepaalde trends aanwezig is. Wat vandaag ouderwets lijkt, kan morgen vintage zijn.

3.3 Opbouw

Het leerplan is opgebouwd uit vijf rubrieken:

- Algemene competenties in haar- en schoonheidsverzorging
- Gemeenschappelijke competenties in haar- en schoonheidsverzorging
- Trends en evoluties
- Competenties in de haarverzorging
- Competenties in de schoonheidsverzorging

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

- **Leerplan Nederlands**
De leerlingen zullen niet alleen technische vaardigheden uitoefenen maar ook investeren in het klantencontact. In de tweede graad gebeurt dat nog overwegend in een gesimuleerde context waar ook zal ingezet worden op positief, correct en creatief taalgebruik.
- **Leerplannen Frans en Engels**
De beroepskwalificatie vereist soms dat leerlingen in staat zijn om met anderstalige klanten op een professionele wijze om te gaan. Dat betekent dat in de tweede graad communicatieve aspecten ook in het Frans of Engels kunnen aangebracht worden. Dat mag gaan om functionele communicatie en basisdialogen waarbij het welbevinden van de klant centraal staat.
- **Leerplan Lichamelijke opvoeding**
EHBO, levensreddend handelen en ergonomie krijgen voor alle leerlingen een plaats in de algemene vorming (eerste tot en met derde graad).
- **Leerplan MAVO**
De leerlingen zullen in teamverband samenwerken en in contact komen met een zeer diverse populatie. Dat vergt een openheid en bereidheid om gastvrij tegemoet te treden en vooroordelen of persoonlijke bedenkingen een plaats te geven zonder dat de relatie daaronder moet lijden.
- **Leerplan Natuurwetenschappen**
Om de verschillende vaardigheden met betrekking tot haar, huid en nagels aan te leren, is niet enkel technische kennis vereist. Ook de anatomie en fysiologie komen aan bod om op die manier bepaalde handelingen op een correcte en professionele wijze te laten verlopen.
- **Gemeenschappelijk funderend leerplan**
Leerlingen zullen investeren in reflectie over de kennis, vaardigheden en houding die ze via het leerplan verwerven. Dat gebeurt op een systematische manier. Ook de vaardigheden rond samenwerken in een team zullen sterk aan bod komen.

3.4.2 Samenhang met de derde graad

De leerlingen maken kennis in de breedte met beide sectoren zodat een keuze voor een studierichting Haarverzorging of Schoonheidsverzorging in de derde graad adequaat wordt gemaakt. Dat betekent dat leerlingen steeds vaardigheden bezitten uit de studierichting die ze niet zullen kiezen in de derde graad. Keerzijde daarvan is dat je vooral inzet op het leren kennen van verschillende technieken, producten en materialen zonder dat leerlingen reeds geëvalueerd worden op een volledig afgewerkt resultaat. Dat laatste zal pas in de derde graad gebeuren. Toch mag dat niet de indruk wekken dat een deel van de verworven competenties geen zin meer heeft in de latere studie of beroepsuitoefening. Het inzetten op het verwerven van competenties uit beide sectoren zorgt ervoor dat de latere beroepsbeoefenaar ze ook in het

eigen vakgebied kan inzetten. Langhaartechnieken, make-up, handverzorging, vormgevingstechnieken... zijn aspecten die in beide beroepen waardevolle competenties vormen.

3.5 Aandachtspunten

De studierichting Haar- en schoonheidsverzorging is nieuw en kan gesitueerd worden als een combinatie van de vroegere studierichting Haarzorg met een uitgebreid aantal componenten uit de studierichting Bio-esthetiek en Schoonheidsverzorging. Daarbij moet gewaakt worden over een **integrale aanpak** van beide aspecten in de studierichting die niet uiteen hoeft te vallen in twee afzonderlijke onderdelen. Dat wil niet zeggen dat er geen accenten kunnen gelegd worden en daar waar het kan leerlingen zich niet meer mogen **verdiepen** in aspecten van haarzorg dan wel van schoonheidsverzorging. De studierichting biedt mogelijkheden om te **oriënteren** in één van beide richtingen maar het opzet is om alle voorziene competenties te bereiken. Alhoewel de verschillende technische vaardigheden een duidelijke signatuur vanuit haarzorg of schoonheidsverzorging hebben, kunnen ze toch in combinatie worden aangeboden. Diverse componenten vragen immers een gelijkaardige vorming. O.m. de klantgerichte aanpak, de communicatieve vaardigheden of de methodische aanpak, in de tweede graad nog gesimuleerd aangebracht, hoeven niet te verschillen in beide onderdelen. Die werkwijze doet geen afbreuk aan de **specificiteit** van de verschillende competenties maar geeft de studierichting integendeel net een breder karakter. Afstuderen in één van beide richtingen zal ertoe leiden dat leerlingen ook verschillende inhouden beheersen van de andere richting.

De opbouw van de studierichting waarin zowel de component haarverzorging als schoonheidsverzorging aan bod komt, betekent dat de klemtoon in de tweede graad veel meer op het aanbieden van de verschillende vaardigheden ligt. De leerlingen maken kennis met een hele reeks aspecten zonder dat er een specifiek **afgewerkt resultaat** vereist wordt. Dat wil niet zeggen dat sterke leerlingen in het kader van een differentiatie-opdracht niet kunnen komen tot een vaardigheid waarbij ze wel degelijk een volledige kapsel of verzorging uitvoeren.

De leerplandoelen in de tweede graad Haar- en schoonheidsverzorging worden gerealiseerd in de **schoolse context** waarbij het didactisch salon centraal kan staan. Leerlingen kunnen zelf het klantgerichte deel invullen al kunnen voor diverse componenten ook simulanten of modellen ingeschakeld worden. **Modellen** mogen niet verward worden met echte klanten die bepaalde kwalitatieve eisen stellen die leerlingen van de tweede graad nog niet allemaal kunnen bieden. In de tweede graad kan men ervoor kiezen om vooral in te zetten op medeleerlingen, oefenhoofden en modellen met een specifieke opdracht terwijl in de derde graad klanten kunnen toegevoegd worden.

Een model kan een bepaalde, vooraf afgesproken rol invullen om **meervoudige doelen** aan te brengen. Kennis maken met het werkveld kan vooral gebeuren vanuit oriënterend oogpunt zonder ter plaatse al vaktechnische doelen te moeten realiseren. Alle voorziene leerplandoelen gebeuren **onder begeleiding** en bij de diverse technieken ga je uit van het gebruik van een werkmodel om systematiek in het handelen te behouden. Daarbij kan de leerling een specifieke **tijdslimiet** opgelegd krijgen om de betrokken vaardigheid te realiseren.

Doorheen de verschillende leerplandoelen komen een hele reeks **begrippen en benodigheden** aan bod. Bij elk van die doelen besteedt men aandacht aan het correct benoemen van alle materialen, producten en apparaten. De leerlingen krijgen zo de kans om de professionele uitstraling van die houding te ervaren.

Van de leerlingen wordt verwacht dat ze, met het oog op een verdere studiekeuze en beroepsoriëntering, zowel uit haar- als schoonheidsverzorging alle technische vaardigheden aanleren. Er zijn tevens een reeks vaardigheden die in **beide beroepenvelden** van belang zijn en daarom bestempeld worden als algemene competenties in de haar- en schoonheidsverzorging. Het aanleren ervan gebeurt met het oog op beide componenten en hoeft niet twee keer in de afzonderlijke context aangeboden te worden.

De leerlingen verwerven de competenties in de haarverzorging door gebruik te maken van een **oefenhoofd** of door te werken op **echt haar**. Dat kan door leerlingen onder begeleiding op elkaar te laten oefenen maar ook door het introduceren van een model zoals eerder aangegeven. Daarbij zal dan niet alleen het haar van het model benut worden om technische vaardigheden te oefenen maar betrokkene kan tevens een rol toebedeeld krijgen om ook communicatieve competenties te oefenen. Het verdient de voorkeur om met modellen te werken zodat de onderwijstijd voor alle leerlingen maximaal benut wordt. Waar het kan, oefenen leerlingen ook technieken **op zichzelf** uit met het oog op een professioneel voorkomen en de uitstraling ervan in het kapsalon of het schoonheidsinstituut.

4 Leerplandoelen

LPD 0 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
 - **kwaliteitsbewust;**
 - **economisch en duurzaam;**
 - **veilig, ergonomisch en hygiënisch.**
- ✓ Het leerplandoel bouwt verder op een aantal funderende doelen opgenomen in het Gemeenschappelijk Funderend leerplan. Door het doel te realiseren draag je bij tot de realisatie van de volgende doelen van het GFL:
- LPD 2.1: de leerlingen gedragen zich zorgzaam en respectvol in relaties.
 - LPD 2.3: de leerlingen werken samen om bij te dragen aan een gemeenschappelijk resultaat.
 - LPD 3.3: de leerlingen ontwikkelen een integere en op rechtvaardigheid en duurzaamheid gerichte levensbeschouwing.
 - LPD 3.4: de leerlingen werken aan een rechtvaardige en duurzame samenleving waar plaats is voor iedereen.
 - LPD 5.1: de leerlingen doorlopen een creatief denkproces waarbij ze een zelfgekozen idee onderzoeken en vormgeven in de praktijk.
 - LPD 8.3: de leerlingen handelen veilig in de school en respecteren de veiligheidsvoorschriften en procedures.
 - LPD 10.1: de leerlingen gaan op een respectvolle manier om met regels en afspraken in de school en in de samenleving.
 - LPD 10.2: de leerlingen maken onderbouwde en verantwoorde ethische keuzes.
- ✓ Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met samenwerken (LPD 2), reflecteren (LPD 3), methodisch handelen (LPD 6), hygiëne (LPD 7), veiligheid (LPD 8), ergonomie (LPD 9), economisch en duurzaam handelen (LPD 10).

4.1 Algemene competenties in haar- en schoonheidsverzorging

LPD 1 De leerlingen onthalen, begeleiden en nemen afscheid met aandacht voor

- **principes van klantvriendelijkheid;**
- **sociale en communicatieve vaardigheden;**
- **diversiteit in de samenleving.**

Samenhang tweede graad: II-Ned-a LPD 9; II-Mavo LPD 2

Samenhang eerste graad: In de eerste graad werken leerlingen rond sociale vaardigheden in formele en informele situaties. Zo krijgen ze inzicht in de samenhang tussen hun gedachten, gevoelens en gedrag bij een gebeurtenis. Ze leren in hun interacties aandacht hebben voor de ander en de situatie (empathie). Ze leren aanvaardbaar verbaal en non-verbaal gedrag stellen, grenzen stellen en bewaken... Ze oefenen communicatieve vaardigheden (beperkt tot strategieën aangeleerd in Mavo).

- ✓ Je kan leerlingen sociale en communicatieve vaardigheden aanleren volgens de principes van klantvriendelijkheid. Je kan die toepassen in verschillende contexten (onthalen, begeleiden en afscheid nemen). Denk daarbij ook aan discreet omgaan met informatie. Je kan vaardigheden laten oefenen waarbij ook die principes aan bod komen.
- ✓ Je kan het accent in het leerplandoel vooral leggen op actief luisteren dat via simulatie wordt ingeoefend. Ook de dagelijkse onderlinge communicatie kan natuurlijk dienstdoen om deze competentie te verwerven.
- ✓ Je kan leerlingen communicatieve vaardigheden leren toepassen in gelegenheidsgesprekken (informeel) en professionele gesprekken (formeel). Het accent van dit leerplandoel ligt op informeren. Een degelijk advies formuleren zal in de derde graad aan bod komen.
- ✓ Leerlingen worden communicatief vaardig en kennen de impact van hun communicatie waarin aandacht besteed wordt aan diversiteit. Via simulatie kan je leerlingen aandacht leren hebben voor diversiteit. Zo kan je leerlingen zowel confronteren met een hardhorige oude dame (diversiteit in leeftijd) als met een allochtone man die nog niet zo lang in het land is en de taal onvoldoende beheerst (diversiteit in nationaliteit). Complexe persoonlijke gesprekken komen pas in de derde graad aan bod.
- ✓ Verbale en non-verbale elementen kan je aanbrengen in [gesimuleerde contexten](#). Lichaamstaal zegt veel over de interesse in de ander en heeft een impact op het vertrouwen in de technische vaardigheden.
- ✓ De leerlingen communiceren in een fysieke situatie maar ook telefonisch en maken kennis met de digitale mogelijkheden om klanten te benaderen.
- ✓ Je kan via eenvoudige opdrachten stilstaan bij het geven van efficiënte en correcte informatie waarbij ook luistervaardigheden in de verf gezet worden. Het kan noodzakelijk zijn om vage wensen van de betrokken personen te bevragen om een beter beeld te krijgen van wat men juist verlangt.
- ✓ De leerlingen kunnen deze aspecten toepassen vanuit voorgeschreven procedures in het salon.
- ✓ Je kan leerlingen stimuleren om positief, correct en creatief de Nederlandse taal te gebruiken. Zij kunnen nagaan welk vakjargon eigen is aan de sector en investeren ook in warme formele communicatie die professioneel overkomt maar de klant een gastvrij gevoel geeft.
- ✓ Je kan in samenhang met de vakken Frans en Engels ook communicatie in een andere taal stimuleren. In de tweede graad kan het accent liggen op korte conversaties om

zich later bij anderstalige klanten voldoende te kunnen uitdrukken zodat de werkzaamheden vlot verlopen. Je kan vooral inzetten op functionele communicatie.

- ✓ Er is samenhang met hygiëne en verzorgd voorkomen (LPD 7) maar ook met wensen en verwachtingen van de klant (LPD 12).

LPD 2 De leerlingen werken samen met aandacht voor sociale en communicatieve vaardigheden.

Samenhang tweede graad: II-MaVo-a LPD 3

Samenhang eerste graad: In de eerste graad leren leerlingen samenwerken in groepsopdrachten. Ze leren daarbij basisregels voor samenwerken en sociaal en taakgerichte rollen hanteren. Ze passen communicatieve en sociale vaardigheden toe en ze gebruiken vormen van tijdsplanning en taakverdeling.

- ✓ Je kan de sociale en communicatieve vaardigheden die werden ingeoeffend of aangeleerd (LPD 1) hier verder concretiseren en gebruiken bij het werken in teamverband, groepswork, verschillende rollen opnemen ...
- ✓ Je kan leerlingen laten kennis maken met groepen, rollen en posities. Zij leren overleggen in functie van hun werkzaamheden in een salon en kunnen bij het verdelen van taken rekening houden met elkaars mogelijkheden.
- ✓ Je kan leerlingen een efficiënte en eerlijke taakverdeling laten opmaken waarbij ze zoeken naar objectieve criteria om daartoe te komen. Ook het belang van het naleven van gemaakte afspraken krijgt daarin een plaats.
- ✓ Je kan leerlingen laten kennis maken met afspraken en procedures die in een salon vaak gelden. Ook de afspraken die in de school gelden en die deels kunnen afwijken van wat voorzien is in een salon kunnen aan bod komen. Je kan de verschillen tussen de afspraken op school en de afspraken in een professionele context laten verkennen.
- ✓ Er wordt aandacht besteed aan veiligheid in de groep en de kans op leren door fouten te maken.

LPD 3 De leerlingen reflecteren met behulp van een aangereikt reflectiemodel over het eigen handelen en het effect ervan op anderen.

Samenhang eerste graad: In de eerste graad leren leerlingen met behulp van richtvragen bij feiten of gebeurtenissen hun gedachten, gevoelens, gedrag en de gevolgen voor zichzelf beschrijven. Ze krijgen zo inzicht in de samenhang tussen gevoelens, gedachten en gedrag.

- ✓ In het omgaan met mensen in een reflectieve houding onmisbaar. Door middel van reflecteren kan je de leerling inzicht laten krijgen in de eigen beleving van situaties en kan het eigen handelen bijgestuurd worden.
- ✓ Je kan kiezen voor een eenvoudig reflectiemodel zoals Korthagen, Bateson (en Dilts), Ofman, de Axenroos, Roos van Leary, STARR. waardoor de leerling op een systematische wijze leert reflecteren. Die keuze van het model kan in samenspraak met het schoolteam gebeuren.

- ✓ Je hoeft niet in alle situaties hetzelfde model te gebruiken. Alhoewel reflecteren een spontaan onderdeel van het handelen zou moeten vormen, mag het geen routinematige bezigheid worden. Afhankelijk van de opdracht kan je variëren in modellen.
- ✓ Je kan leerlingen leren hoe ze moeten reflecteren gezien dit niet altijd vanzelfsprekend is. Door te reflecteren komen ze eveneens tot leren.
- ✓ Je kan met de leerlingen de samenhang bespreken tussen gedachten, gevoelens, intenties (willen) en gedrag.
- ✓ Je kan bijkomend inzetten op het intentionele aspect van gedrag, het willen, om een verklaring te zoeken waarom bepaald gedrag gesteld wordt. Het concreet uitwerken van dat aspect kan je in de derde graad aan bod laten komen.

4.2 **Gemeenschappelijke competenties in haar- en schoonheidsverzorging**

LPD 4 De leerlingen organiseren doelgericht en efficiënt de werkplek in functie van

- **afstemming op de uit te voeren techniek of verzorging;**
 - **het correct en efficiënt gebruik van materiaal en apparaten.**
- ✓ Je kan de leerlingen de werkplek doelgericht en efficiënt laten organiseren met behulp van een werkmodel. Enkel materialen die nodig zijn voor de betrokken activiteit zijn voorzien.
 - ✓ Je kan daarbij aandacht besteden aan orde en netheid. Orde en netheid zijn niet enkel gericht op de eigen efficiëntie maar versterken ook de professionele indruk die bij de klant wordt nagelaten. Het geautomatiseerde karakter van de handelingen zorgt voor een systematisch nette werkplek.
 - ✓ Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met hygiëne (LPD 7).
 - ✓ Je kan tevens rekening houden met de ergonomische principes (LPD 9) en duurzaam gebruik van noodzakelijke producten (LPD 10).

LPD 5 De leerlingen lichten het gebruik van materiaal en de werking van apparaten toe in functie van

- **de cosmetische mogelijkheden en beperkingen;**
 - **het veilig, correct en doelgericht hanteren en onderhouden van materialen.**
- ✓ Je kan de leerlingen bij elke techniek of verzorging de functie en de werking van apparaten laten toelichten.
 - ✓ Je kan leerlingen laten ontdekken wat de prijs en kwaliteit is van materialen en apparaten. Ze kunnen met behulp van aangereikte criteria kritisch reflecteren over de keuze voor bepaalde materialen en apparaten en hun (toekomstig) keuzegedrag motiveren.

- ✓ Je kan met leerlingen de grondstof waaruit materiaal bestaat bespreken en wat het effect is op gebruik en resultaat, duurzaamheid en onderhoud (mogelijkheid tot reinigen, desinfecteren, steriliseren).
- ✓ Dit leerplandoel kan je aanbieden in samenhang met veiligheid (LPD8) en economisch en duurzaam handelen (LPD 10).

LPD 6 De leerlingen werken methodisch met behulp van een werkmodel en het behandelplan bij het voorbereiden, plannen, uitvoeren en evalueren van een opdracht.

- ✓ Je kan de leerlingen laten kennis maken met het behandelplan en het werkmodel dat gehanteerd wordt om opdrachten in de haar- of schoonheidsverzorging uit te voeren.
- ✓ Je kan het methodisch werken aan bod laten komen maar beklemtonen dat dat inzicht vraagt. Het volstaat niet om een bepaalde methode te volgen. De leerlingen moet ook begrijpen en kunnen toelichten waarom de stappen op die manier gezet worden.
- ✓ Leerlingen staan stil bij de vraag wanneer een opdracht voldoende kwaliteitsvol is verricht en stuiten daarbij op de nood aan criteria die aangeven wanneer die kwaliteit gerealiseerd wordt.
- ✓ Je kan leerlingen in hun werkmodel een oplossingsgerichte aanpak laten opmaken zodat ze vooraf een goed beeld hebben van wat ze willen bereiken. Ze slagen erin om in hun behandelplan of plan van aanpak correct te omschrijven welk resultaat ze voor ogen hebben.
- ✓ Leerlingen werken doelgericht en niet vanuit routine of kopieergedrag. Je kan hen daarbij helpen door te variëren in de formulering van de casus. Zo kan je leerlingen attent maken op het unieke karakter van de behandeling.
- ✓ In de tweede graad werken leerlingen nog met een werkmodel maar dat kan naar het einde toe afgebouwd worden om in de derde graad, bij eenvoudige handelingen, zonder werkmodel aan de slag te gaan.
- ✓ Je kan dit doel systematisch met elke technische vaardigheid aanbrengen. Daarbij komt ook het evaluerend aspect aan bod: niet alleen het uiteindelijke resultaat, wordt dan geëvalueerd maar ook de wijze waarop de leerling het resultaat bereikt, kan in kaart gebracht worden.
- ✓ Bij het aanleren van eerder generieke vaardigheden is het aangewezen om actuele werkmodellen te gebruiken.

LPD 7 De leerlingen handelen hygiënisch met het oog op preventie van (beroeps)ziekten.

- ★ Richtlijnen en procedures m.b.t. persoonlijke en algemene hygiëne.
 - ✓ Je kan de leerling hygiënisch leren omgaan met de werkomgeving en de bescherming van de klant laten verzorgen. Daarbij speelt ook de persoonlijke hygiëne een rol.
 - ✓ Je kan aandacht besteden aan wat persoonlijke hygiëne en het verzorgd voorkomen betekenen. Je kan leerlingen de aandachtspunten in het schoolreglement laten vergelijken met de eisen in een professionele context. Je besteedt daarbij aandacht

aan het belang van handhygiëne en het dragen van gepaste (beschermings)kledij en schoeisel.

- ✓ Je kan leerlingen laten reflecteren over het persoonlijke voorkomen. Ook het eigen kapsel zal de nodige aandacht krijgen om te voorkomen dat het hinderlijk is onder het werken maar ook om de hygiënische richtlijnen niet te negeren. Daarbij komt kleding aan bod maar ook de eigen hygiëne. Leerlingen ervaren dat zichzelf verzorgen zonder daarin te overdrijven parfums of geuren te gebruiken belangrijk is gezien ze in de intieme en persoonlijke zone van de klant komen. Je kan leerlingen meegeven dat ze het uithangbord van de zaak zijn waardoor het voorkomen niet alleen op efficiëntie gericht is maar ook de kwaliteiten inzake haar- en schoonheidsverzorging van de onderneming in de verf zet.
- ✓ Je kan leerlingen algemene hygiëneregels bijbrengen zoals richtlijnen voor schoonmaak, ontsmetten en steriliseren van materialen.
- ✓ Je kan leerlingen laten kennis maken met richtlijnen of adviezen en protocollen die o.m. de sectororganisatie voorschrijft ter preventie van allergieën of beroepsziekten.
- ✓ Je kan gebruik maken van actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen waaronder de aanbevelingen en het inspirerend lesmateriaal van de sectoren zoals Risktrainer, brochure voor de veiligheid en gezondheid van de kapper en de schoonheidsspecialist.

LPD 8 De leerlingen handelen veilig met aandacht voor (veiligheids)voorschriften, procedures en afspraken.

- ★ Richtlijnen en procedures m.b.t. (persoonlijke) beschermingsmiddelen, producten en apparaten.
 - ✓ Je kan leerlingen laten kennis maken met alle facetten van een veilige werkomgeving. Daarbij komt de infrastructuur aan bod maar ook de elektrische apparaten en de producten. De collectieve beschermingsmiddelen (CBM) komen daarbij aan bod.
 - ✓ In het verlengde daarvan leren de leerlingen veiligheidssymbolen op elektrische apparaten en op het etiket van cosmetische producten kennen.
 - ✓ De leerling zal bij de voorbereiding van elke technische handeling of verzorging ook nagaan welke veiligheidsaspecten belangrijk zijn.
 - ✓ Leerlingen maken, om gezondheidsrisico's voor zichzelf te beperken, ook kennis met de aangepaste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) zoals gepaste handschoenen, mondmasker en beschermbril indien de handeling of de bescherming van de klant dat vereisen.
 - ✓ Maak gebruik van actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen waaronder de aanbevelingen en het inspirerend lesmateriaal van de sectoren zoals Risktrainer, brochure voor de veiligheid en gezondheid van de kapper en de schoonheidsspecialist.
 - ✓ Je kan dit doel aanbieden in samenhang met ergonomie (LPD 9).

LPD 9 De leerlingen handelen volgens ergonomische principes rekening houdend met (eigen) comfort en welbevinden van de klant.

Samenhang tweede graad: II-LiOp-ddaa LPD 7, 8

Samenhang eerste graad: In de eerste graad werken leerlingen vanuit het belang van een gezonde levensstijl rond risicofactoren en preventieve maatregelen m.b.t. bewegen (zithouding en beweegnormen). Men werkt aan de hand van de bewegingsdriehoek. Het werken rond het belang van bewegen en een correcte lichaamshouding komt aan bod in de lessen LO. Zij hanteren er verschillende ergonomische principes zoals heffen, tillen, staan, verplaatsen, rughygiëne.

- ✓ In de tweede graad werkt men in de lessen LO verder rond ergonomie. In het kader van dit leerplan is het belangrijk dat leerlingen de aangeleerde principes leren toepassen in uiteenlopende praktijksituaties.
- ✓ Je kan het accent blijven leggen op het preventieve karakter van de ergonomische principes en dit toespitsen op de sector van de haar- en schoonheidsverzorging.
- ✓ Alhoewel het didactisch salon een goede plaats is om de ergonomische principes in de praktijk te ondervinden, hoeft het daarbij niet te blijven. Veel andere plaatsen op school of thuis lenen zich ertoe om na te gaan in welke mate de ergonomie wordt gerespecteerd. Zo kan je leerlingen bijvoorbeeld laten onderzoeken hoe ergonomie een impact heeft bij de overgang van zittend naar staand knippen.
- ✓ Je kan in samenhang met de technische uitvoeringen systematisch de eigen lichaamshouding laten bespreken maar daarbij ook aandacht besteden aan de relatie tot de persoonlijke ruimte van de klant. Het is zinvol om met de leerlingen te bespreken waar beide met elkaar in conflict komen. Ook het comfort en welbevinden van de klant (welke lig- en zithouding?) kan daarbij betrokken worden in een poging om beide uitgangspunten met elkaar te verzoenen.
- ✓ Je kan leerlingen ook laten kennis maken met een waaier van materialen of toepassingen zoals pincet, kniptang, steuntjes, kappersfietsen, zetels ... die gericht zijn op een betere ergonomie.
- ✓ Je kan met leerlingen op zoek gaan naar het effect van ergonomisch werken op o.m. ziekte en de gevolgen ervan. Je kan de motivatie van leerlingen verhogen door gezondheidseffecten te bestuderen. Daarbij is het belangrijk ook de financiële implicaties voldoende te duiden.
- ✓ Enkele theoretische inzichten zijn belangrijk maar vooral het systematisch aftoetsen van de omstandigheden aan de noden van het lichaam zou een tweede natuur moeten worden.

LPD 10 De leerlingen handelen economisch en milieubewust met oog voor duurzaamheid en met inbegrip van

- **verbruik van water, energie en cosmeticaproducten;**
 - **verontreiniging van water, lucht en bodem door haar- en schoonheidsverzorgingsproducten;**
 - **(her)gebruik, sorteren en recycleren van haar- en schoonheidsverzorgingsproducten.**
- ✓ De leerlingen maken niet alleen kennis met de schadelijkheid van de producten die ze gebruiken maar ook met de belasting voor het milieu bij de ontwikkeling ervan.
 - ✓ Zij zijn zich bewust van de impact van de ontwikkeling van producten op proefdieren, het verbod erop in Europa versus de verplichting in andere werelddelen en de alternatieven die op de markt bestaan.

- ✓ Je kan leerlingen stimuleren om innovaties op dit terrein te volgen (samenhang trends en evoluties LPD 15 en LPD 16).
- ✓ Je kan gebruik maken van actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen waaronder de aanbevelingen en het inspirerend lesmateriaal van de sectoren.
- ✓ Je kan de leerlingen criteria aanreiken om milieuvriendelijke producten te herkennen. Ook kennis van de betekenis van bio- of ecolabels kan ondersteuning bieden.

LPD 11 De leerlingen lichten samenstelling, werking en effect van haar- en schoonheidsverzorgingsproducten op haar, huid en nagels toe met inbegrip van

- **mogelijkheden en beperkingen van het product op haar, huid en nagels;**
- **mengvormen, basisgrondstoffen en werkstoffen van cosmetische producten voor haar, huid en nagels;**
- **de pH, pH-waarde, pH-schaal en de invloed van de pH van een cosmetisch product op haar, huid en nagels.**

Samenhang tweede graad: II-Nat-a LPD 6

- ✓ Vanuit de functie van het product (reinigen, verzorgen, beschermen of verfraaien) kan je een hele waaier producten voor haar, huid en nagels aan leerlingen voorstellen en een indeling bezorgen die overzicht biedt.
- ✓ De leerlingen kennen het juiste gebruik en toepassing van de producten (samenhang met methodiek en behandelplan LPD6).
- ✓ Je kan leerlingen dit leerplandoel steeds in samenhang met een technische vaardigheid of specifieke observaties aanbieden. Het is niet de bedoeling om uitsluitend productkennis te verwerven vermits die snel evolueert. Je kan dit in samenhang bekijken met trends en evoluties (LPD 15 en 16).
- ✓ Ook de pH-waarde van een product verschaft inzicht in de werking ervan. Je kan de basisprincipes ervan bespreken en leerlingen leiden de invloed van het product op haar en huid af van de pH-waarde. Ook het begrip 'pH-neutraal' wordt daarmee juist verstaan. Indien de pH van het product niet af te lezen is, kunnen de leerlingen gebruik maken van een pH-indicator. Voor het meten van de pH-waarde van de huid kan je een pH-meter gebruiken.
- ✓ Je kan leerlingen meegeven dat cosmetische producten vaak in mengvormen voorkomen zoals een oplossing, een suspensie, een emulsie en een mengsel. Ze koppelen die mengvormen aan concrete cosmetische producten.
- ✓ Je kan leerlingen laten kennis maken met een aantal basisgrondstoffen zoals plantaardige en dierlijke oliën. Daarbij maak je een onderscheid tussen de gunstige invloed op de huid, het haar of de nagels of op de werkzaamheid van het product zelf zoals bewaarestoffen. Vaak worden ook kleur- en geurstoffen toegevoegd aan producten.
- ✓ Leerlingen kunnen criteria (werking, samenstelling, prijs, merk- of niet merkgebonden producten, persoonlijke ervaringen ...) krijgen die het keuzeproces voor een product beïnvloeden en ervaren dat er ook beperkingen zijn. Je kan met hen in discussie gaan over welke criteria voorrang moeten krijgen.

- ✓ Je kan leerlingen laten onderzoeken welke rol de hardheid van water kan spelen bij het gebruik van bepaalde producten.
- ✓ De specifieke verzorgingsproducten in functie van haar- en huidhandaandoeningen komen in de derde graad aan bod.

LPD 12 De leerlingen informeren doelgericht naar wensen en behoeften van een klant en nemen ze op in het behandelplan.

- ✓ Je kan leerlingen in een gesprek laten informeren naar de wensen van een klant. Daarbij komen verschillende communicatieve vaardigheden aan bod (samenhang klantvriendelijkheid LPD 1). Je kan daarbij gebruik maken van ondersteunende materialen zoals werken volgens een foto. Ook gesimuleerde contexten waarin verschillende casussen worden aangereikt, kunnen aan bod komen.
- ✓ Leerlingen brengen de verworven informatie kernachtig over in het behandelplan van de klant (samenhang LPD 6).

LPD 13 De leerlingen lichten het belang van morfologische aspecten van het gelaat toe in functie van de impact ervan op het welbevinden.

- ★ Gelaatsvormen en gelaatslijnen.
 - ✓ Je kan met leerlingen inzetten op begrijpen wat morfologie is en welke rol het speelt in de haar- en schoonheidsverzorging.
 - ✓ Je kan de leerlingen een globale analyse laten maken waarbij ze aandacht hebben voor de harmonie en de symmetrie van het gelaat. Daarbij ontdekken ze dat het gelaat te verdelen is in enkele zones en meer of minder uitgesproken gelaatsvormen en gelaatslijnen (expressielijnen of rimpels) waarmee best rekening wordt gehouden bij het aanbrengen van make-upproducten en het bepalen van volumes en vormen in het kapsel.
 - ✓ Je kan concrete en realistische situaties gebruiken om de morfologie te herkennen. Als het mogelijk is om in de klassituatie eenzelfde kapsel te maken bij verschillende leerlingen kan je de impact van morfologie heel concreet tonen. Leerlingen kunnen een attitude ontwikkelen waarbij ze daarmee rekening houden in functie van het welbevinden van de klant en een kwaliteitsvol resultaat.
 - ✓ Je kan dit systematisch aanbrengen en laten illustreren in functie van make-up en een passend kapsel. Het kan geïntegreerd met technische handelingen aangeboden worden.
 - ✓ In de derde graad gaan leerlingen de morfologische aspecten inzetten om te camoufleren of te corrigeren en kapselontwerpen daarop af te stemmen.

LPD 14 De leerlingen benoemen de invloed van kleureigenschappen in functie van haarkleuring en make-up.

- ✓ Je kan vanuit technische toepassingen komen tot kleurenleer. Het aanbrengen van een make-up (LPD 31) of een haarkleuring (LPD 22) kan aanleiding geven tot het gebruik van de kleurenkaart (kleuring) en kleurenpallet (make-up).

- ✓ Je kan leerlingen naar kleuren laten kijken vanuit verschillende onderverdelingen: warme en koude kleuren, primaire en secundaire kleuren, lichte en donkere kleuren, contrasterende en neutraliserende kleuren. Je kan leerlingen stimuleren de juiste kleurbenamingen te gebruiken en hun kennis van kleurenschakeringen te vergroten.
- ✓ Je kan de materialen die men in de sector gebruikt, zoals de kleurenster, voorstellen maar leerlingen hoeven ze pas in de derde graad actief leren gebruiken.
- ✓ Je kan dit leerplandoel aanreiken in samenhang met een kleuring van het haar (LPD 22) en een dagmake-up (LPD 31).

4.3 Trends en evoluties in haar- en schoonheidsverzorging

LPD 15 De leerlingen illustreren trends en evoluties in haar- en lichaamsverzorging met aandacht voor

- **stijl, vorm en kleur;**
 - **cyclische evolutie in behandeling en accommodatie.**
- ✓ Je kan leerlingen zelf op zoek laten gaan naar periodes met uitgesproken aspecten rond haar- en lichaamsverzorging en hen motiveren om trends te zoeken die terugkeren zoals stijlen, vormen en kleuren in het modebeeld en hoe ze elkaar beïnvloeden.
 - ✓ Laat ook hier het gendergebeuren niet ontbreken en geef leerlingen de kans om ook de gebruiken in andere werelddelen te bekijken. Zo is het dragen en verzorgen van een baard sterk cultureel bepaald maar ook modegevoelig.
 - ✓ Leerlingen hoeven zich niet te verdiepen in de geschiedenis maar vinden inspiratie in het verleden om terugkerende of cyclische aspecten te ontdekken. Denk daarbij aan specifieke kapsels die, al dan niet onder impuls van bekende mensen, in verschillende tijdsvakken sterk in trek zijn. Ook materialen en accommodatie kunnen bijzonder populair zijn en de zorg voor haar en huid specifiek beïnvloeden.

LPD 16 De leerlingen illustreren evoluties in het schoonheidsideaal met inbegrip van

- **sociaaleconomische oorzaken van veranderingen;**
 - **de impact van de mode- en reclamewereld;**
 - **culturele verschillen.**
- ✓ Je kan leerlingen laten zoeken naar veranderingen in het schoonheidsideaal door gebruik te maken van reclamebeelden of gezichten uit het modegebeuren. Daarbij kunnen diverse ingangspoorten voorzien worden zoals (trans)genderrevoluties, multiculturele veranderingen, louter fysieke aspecten.
 - ✓ Leerlingen kunnen zich verdiepen in hoe schoonheid ingevuld wordt, niet om daarin een keuze te maken maar vooral om de brede rijkdom die niet onderling concurrentieel hoeft te zijn te ervaren.
 - ✓ Je kan leerlingen confronteren met evoluties in het schoonheidsideaal ten gevolge van factoren die minder met eigen keuzes te maken hebben. Zo is de impact van de

economische toestand waarin een maatschappij of een individu zich bevindt soms bepalend in de wijze waarop men al dan niet kan investeren in het eigen voorkomen. Maar ook de sociale rol die een man of vrouw kan innemen, domineert het voorkomen. Denk daarbij aan de kleur van de huid die een bleke of net weer een bruine tint moet hebben.

- ✓ Je kan de verschillende culturele invloeden naast elkaar leggen om het onderscheid te duiden. Vrouwen en mannen zijn op zoek naar een specifieke voorbeeldfiguur en hebben er vaak veel voor over om een bepaalde uitstraling te hebben. Ook dat aspect evolueert door de tijd heen.

LPD 17 De leerlingen lichten de tewerkstellingsmogelijkheden in de sector van de haar- en schoonheidsverzorging toe.

- ★ takenpakket;
evolutie in de werkzaamheden van elk beroep;
verschillende contexten waarbinnen tewerkstelling mogelijk is.
- ✓ Je kan leerlingen laten kennismaken met de verschillende beroepen maar ook met de diverse invulling ervan. Het gaat niet enkel om kiezen tussen kapper of schoonheidsverzorging. Ook de plaatsen waar die beroepen worden uitgeoefend en de evolutie ervan kunnen aan bod komen. Denk daarbij aan kapperszaken, ketens, eenmanszaken, nagelstudio's ...
- ✓ Je kan de leerlingen met een brede waaier aan beroepen in contact laten komen. Daarbij komen kapper en schoonheidsspecialist zeker aan bod maar ook beroepen als make-upartiest, stylist, barbier, voetverzorger ...
- ✓ Je kan leerlingen diverse mensen laten opzoeken en de beroepsuitoefeningen laten observeren a.d.h.v. een aantal richtvragen. Die kunnen draaien rond de technische aspecten maar ook het verschil in publiek is zinvol om te ontdekken.
- ✓ Je kan dit leerplandoel aanbieden in combinatie met overige acties in het kader van studie- en beroepsoriëntering.

4.4 Vaardigheden in de haarverzorging

LPD 18 De leerlingen illustreren kenmerken en structuur van het haar met inbegrip van

- **opbouw en functies van het haar;**
- **groeicyclus en conditie;**
- **eigenschappen en technische aspecten.**
- ✓ Je kan de opbouw van het haar bespreken waarbij het inwendige en het uitwendige deel besproken wordt in functie van de mogelijkheden en beperkingen van kappersbewerkingen en producten. In de tweede graad gaat het over de toepassing van shampoo, conditioner, tijdelijke kleurproducten, stylingproducten en scheerproducten.

- ✓ Je kan de leerlingen haarcondities laten omschrijven a.d.h.v. de correcte terminologie zoals droog haar, poreus en beschadigd haar, vet en droog haar. Ook het verschil tussen endogene en exogene oorzaken kan aan bod komen. De keuze van shampoo en verzorging wordt daarop afgestemd (LPD 11).
- ✓ Bij de groeicyclus komen de elementen ontwikkeling, groeifasen en invloeden op de haargroei aan bod in functie van het begrijpen van mogelijke problemen met de haargroei en de invloed van cosmetische producten.
- ✓ Je kan leerlingen de eigenschappen van het haar laten ontdekken vanuit concrete voorbeelden zoals rekbaarheid, veerkracht, glans, doordringbaarheid, aantrekkingskracht en elektrische lading van het haar, telkens in functie van concrete toepassingen.
- ✓ Je kan leerlingen de technische aspecten van het haar praktisch laten ontdekken en dat bij voorkeur bij het uitvoeren van technische vaardigheden: haardikte, haarvorm, haarlengte, haardichtbaarheid, groeirichting en natuurlijke valling, krulsterkte, textuur, haarkleur en haarsoorten. Je kan daarbij diverse simulanten aanbieden waarbij leerlingen dat kunnen ontdekken en ervaren, al dan niet met bijhorende apparaten zoals een haarmicrometer.
- ✓ Je kan leerlingen ook laten kennis maken met verschillende haarsoorten zoals Europees, Afrikaans en Aziatisch haar en laten ervaren op welke manier ze hun werkwijze en keuze voor producten kunnen afstemmen. Laat leerlingen effectief op de verschillende haarsoorten observatie- en doe-opdrachten uitvoeren zodat ze de kenniselementen concreet kunnen ervaren.
- ✓ Aandoeningen van het haar komen in de derde graad aan bod.

LPD 19 De leerlingen wassen, verzorgen en ontwarren het haar met aandacht voor

- **de haar- en hoofdhuidconditie;**
 - **de correcte werkwijze en volgorde;**
 - **de specifieke behandeling van hoofdluizen.**
- ✓ Leerlingen verwerven hiermee een competentie die vertrouwen geeft gezien de grote herkenbaarheid. Toch besteedt men ook aandacht aan de onwennigheid om de ander aan te raken en het verschil tussen een professionele en een andere relationele handeling.
 - ✓ Je kan leerlingen vertrouwd maken met de juiste druk die ze moeten uitoefenen door op elkaar te oefenen en feedback uit te wisselen.
 - ✓ Je kan de leerlingen de producten laten afstemmen op de conditie van de hoofdhuid en het haar. Ze kunnen de actieve werking van de gebruikte producten in eigen bewoordingen toelichten (samenhang met LPD 11).
 - ✓ De leerlingen herkennen verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in shampoos en haarverzorgingsproducten op de ingrediëntenlijst en kunnen hun werking opzoeken (samenhang producten LPD 11).
 - ✓ Je kan leerlingen laten oefenen op verschillende haarlengtes, haarstructuren en haarsoorten.

- ✓ Bij het behandelen van hoofdluizen kan je leerlingen laten kennis maken met verschillende mogelijkheden om neten en hoofdluizen te behandelen waarbij het stappenplan van een bijsluiter of een ander werkmodel kan gebruikt worden. De focus ligt op het herkennen en behandelen.

LPD 20 De leerlingen vormen zowel bij dames als heren het haar tijdelijk om met behulp van borstels, clipsen, haarrollen, stijltang en krultang met aandacht voor

- **verschillende haarlengten, -soorten en snitten;**
 - **het herkennen van vormen en volumes;**
 - **de technische aspecten van het haar en de gelaatsvorm;**
 - **de samenhang tussen het gekozen materiaal en het gewenste resultaat.**
- ✓ Je kan leerlingen aanleren de juiste benaming van materiaal en apparaten te hanteren bij een tijdelijke omvorming.
 - ✓ Je kan leerlingen correcte oprol- en brushtechnieken aanleren en kiezen voor actuele voorbeelden bij het inoefenen van vormgevingstechnieken. Eerder klassieke technieken worden eveneens in actuele kapsels verwerkt. Daarvoor is het noodzakelijk dat leerlingen op zoek gaan naar actuele tendensen (samenhang LPD 15).
 - ✓ Je kan leerlingen de omvormingstechnieken met en zonder producten laten inoefenen en de verschillen laten beschrijven.
 - ✓ Je kan leerlingen inzicht bieden in de mogelijkheden die er zijn met een tijdelijke omvorming bij het al dan niet creëren van volumes en vormen. Daarbij krijgen ze de kans om de technieken op zowel oefenhoofd als echt haar in te oefenen. Ook mogen ze ervaren welke invloed haarsoort, haarstructuur, haarlengte en snitvorm heeft op de keuze van materiaal, werkwijze en eindresultaat (geheel of gedeeltelijk).
 - ✓ Je kan de leerlingen leren werken met verschillende soorten ronde en platte borstels bij het inoefenen van diverse brush-of föhnstechnieken zoals drogen en voordrogen, kneden, scrunchen, aanzetten van de basis of bomberen, natuurlijk brushen en het brushen in volume en diepte. Ze ontdekken de invloed van werkwijze en materiaalkeuze op het eindresultaat.
 - ✓ Je kan leerlingen zowel op dames- als herenmodellen laten oefenen zodat ze de kans krijgen om materiaalkeuze en werkwijze daarop af te stemmen.
 - ✓ Leerlingen maken gebruik van diverse grondstoffen (kleefrollen, metalen rollers en kunststofrollers) en vormen (cilindrische, diabolische en conische) van haarrollen en ervaren de verschillen in werkwijze en eindresultaat.
 - ✓ Bij een watergolfoprolling worden de haren gedeeltelijk of volledig opgerold volgens verschillende inrolpatronen zoals oblong, rechthoek, halve cirkel en driehoekpatroon afzonderlijk of in combinatie. Leerlingen stemmen ook de inroltechniek af op het beoogde resultaat (in volume, diepte of extra volume).
 - ✓ Ook de mogelijkheden van het gebruik van warmterollers worden verkend en de techniek ingeoeffend.
 - ✓ Je kan leerlingen bij de krultangtechniek laten gebruik maken van verschillende inrolpatronen en inroltechnieken en dat op verschillende haarlengtes. Technieken

worden afzonderlijk ingeoeffend met aandacht voor het correct en veilig hanteren van de krultang maar ook in combinatie waarbij naar een volledig afgewerkt kapsel wordt toegewerkt. Actuele kapsels uit de modewereld en de eigen leefwereld van de leerlingen kan je als inspiratiebron gebruiken.

- ✓ Je kan leerlingen laten ontdekken welk effect de stijltang heeft op de conditie en de structuur van het haar enerzijds en het gewenste resultaat anderzijds. De stijltang wordt veilig en correct gehanteerd bij het creëren van stijlen.
- ✓ Je kan leerlingen de techniek van het golven maken met de kam (slagleggen) en de vinger- of clipsoprollingen (boucleren) laten ervaren. Daarbij ontdekken ze de variëteit die bestaat tussen een volume-, een diepte- en een platte clipsoprolling. Die technieken worden met elkaar en met andere vormgevingstechnieken ingeoeffend voor het bekomen van klassieke en actuele kapsels voor diverse gelegenheden. Je kan gebruik maken van actuele voorbeelden.
- ✓ Je kan leerlingen inzicht laten verwerven in het principe van een tijdelijke omvorming met water of warmte. Zij kunnen het veranderingsproces in het haar duiden en verklaren de beperkte houdbaarheid van deze werkwijze. Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met LPD 18.
- ✓ Indien van toepassing, wordt er aandacht geschonken aan het afwerken van het kapsel waarbij de werkwijze en de keuze van materiaal en producten afgestemd zijn op het beoogde resultaat.

LPD 21 De leerlingen verwerken lang haar in vlechten, knopen, twisten en opsteekkapsels met aandacht voor

- **het correct kammen, borstelen en behandelen van lang haar;**
 - **het plaatsen van vormen en volumes;**
 - **het combineren van verschillende technieken tot een kapsel op model en zichzelf.**
- ✓ Je kan leerlingen leren op zichzelf een aantal praktische lang haartechnieken toe te passen die ze kunnen gebruiken in functie van het persoonlijk voorkomen tijdens de salonpraktijk haar- en schoonheidsverzorging.
 - ✓ Afzonderlijke technieken worden ingeoeffend op diverse haarlengtes op oefenhoofd en echt haar (gedeeltelijk en volledig). Zo kan je leerlingen laten ervaren hoe ze (zeer) lang haar moeten kammen, borstelen en behandelen.
 - ✓ Je kan, nadat technieken afzonderlijk werden ingeoeffend, leerlingen combinaties laten maken waarbij ze mogelijkheden en beperkingen zien en hun werkwijze afstemmen op het al dan niet creëren van bepaalde vormen en volumes. Daarbij wordt rekening gehouden met het vooropgestelde resultaat, de vooropgestelde wens van de klant en de mogelijkheden van de haarlengte.
 - ✓ Je kan vlechttechnieken zoals vlechten vanuit een staart, invlechten, opvlechten, visgraatvlecht en actuele vlechttechnieken met een beperkt aantal strengen laten aan bod komen.
 - ✓ Je kan eenvoudige, complexere en gecombineerde twist- en knooptechnieken aanbrengen waarbij actuele voorbeelden worden aangereikt. De techniek van de

chignon en de verticale wrong komen als opsteekkapsels aan bod (als afzonderlijke techniek en in combinatie met andere lang haartechnieken).

- ✓ De leerlingen leggen de samenhang tussen de gekozen lang haartechniek en het resultaat uit met gebruik van de juiste vaktermen. Zij motiveren hun keuze.
- ✓ De gekende technieken kunnen verwerkt worden tot één geheel waarbij voldoende aandacht wordt besteed aan mogelijkheden en beperkingen (haarlengte, gelaatsvormen ...).

LPD 22 De leerlingen voeren een tijdelijke en semipermanente kleuring uit met penseel en toepassingsflacon met inbegrip van

- **het bepalen van de natuurlijke haarkleur (toonhoogte) en herkennen van een kleurkarakter (weerschijn);**
 - **kennis van de werking en bereiding van de kleurproducten;**
 - **de juiste werkwijze en werkvolgorde bij het aanbrengen van het kleurproduct op oefenhoofd en echt haar en de naverzorging;**
 - **de keuze van het kleurproduct volgens vooropgesteld resultaat met behulp van de kleurenkaart.**
- ✓ Je kan in de tweede graad een totaalkleuring met tijdelijke kleurproducten aanleren waarbij leerlingen het verschil in toepassing ervaren tussen een eerste kleuring en een uitgroeibehandeling.
 - ✓ Je kan leerlingen met behulp van de kleurenkaart de natuurlijke haarkleur (toonhoogte) laten bepalen en mogelijkheden en beperkingen van de kleurkeuze en kleurproduct daaruit laten afleiden.
 - ✓ Leerlingen herkennen de natuurlijke haarkleur en het kleurkarakter en maken van daaruit een onderscheid tussen warme en koude kleuren (LPD 14).
 - ✓ Je kan de leerlingen de kleurproducten met behulp van de informatie vanuit de firma laten bereiden. Daarbij baseren ze zich op de technische fiche van het kleurenproduct, o.m. voor het bepalen van de pauzetime. In samenhang met de opbouw en structuur van het haar ervaren ze de werking van tijdelijke en semipermanente kleurproducten.
 - ✓ Je kan leerlingen laten kennis maken met de indeling van de soorten kleurproducten (tijdelijke en blijvende) met focus op de werking en toepassing van kleurversteigers, een tijdelijke en een semipermanente kleuring (samenhang producten LPD 11).
 - ✓ Het inoefenen van het aanbrengen van een kleurproduct met de handen (zoals een mousse) of toepassingsflacon en penseel kan op diverse haarlengtes gebeuren (oefenhoofd of echt haar).
 - ✓ Je kan voor de naverzorging de leerlingen een verband laten leggen met wassen en verzorgen (LPD 19).
 - ✓ De onderliggende kleurentheorie alsook oxidatiekleuringen, ontkleuringen en lokkentechnieken komen in de derde graad aan bod in combinatie met creatieve kleurtechnieken en specifieke voor- en nabehandelingmethoden.

LPD 23 De leerlingen passen de basistechnieken van het knippen toe op een oefenhoofd met aandacht voor

- **het herkennen van vormen, massa en textuur;**
 - **de basisstappen van het knippen;**
 - **het hanteren van kam en schaar.**
- ✓ Je leert leerlingen kam en schaar hanteren en aandacht besteden aan herkenningspunten op het hoofd. Ze maken kennis met de techniciteit en het belang van inzichtelijk werken. Bij dit leerplandoel wordt enkel op een oefenhoofd geknipt en nog niet gewerkt met echt haar. Leerlingen werken nog geen volledige snitten uit op modellen.
 - ✓ Bij de keuze van oefenmateriaal staat in de tweede graad het aantal kansen die leerlingen krijgen om verschillende kniptechnieken (massief, toenemend, gelijke lagen en gradatie) uit te proberen voorop.
 - ✓ De leerlingen maken afdelingen en trekken scheidingen met kam en schaar in de hand. Er wordt geoefend met het projecteren van de haren zoals geen projectie (0 graden of natuurlijke valling), kleine projectiehoek, middelmatige projectiehoek en sterke projectiehoek en het verplaatsen van de haren naar een vast punt of vaste lijn in functie van het beoogde resultaat op een deel van het oefenhoofd.
 - ✓ Leerlingen ervaren de invloed van de stand van de vingers, de stand van het hoofd, de basis- en gidslijn en het hanteren van de schaar (onderhands, bovenhands en palm-to-palm knippen) op het resultaat.

LPD 24 De leerlingen voeren de basishandelingen van barbiertechnieken in een gesimuleerde context uit met inbegrip van

- **de voorbereiding en de naverzorging met hoofdhuid- en gezichtsmassage;**
 - **het inzepen en correct en veilig hanteren van scheerkwast en scheermes;**
 - **aandacht voor het welbevinden tijdens de scheerervaring.**
- ✓ Je kan leerlingen dit leerplandoel aanreiken vanuit een totaalervaring en niet enkel vanwege de specifieke techniek. Je kan inzetten op het welbevinden van het model en het creëren van de juiste omstandigheden. Je kan de term barbieren introduceren en leerlingen laten onderzoeken wat dat inhoudt. Je kan daarbij op zoek gaan naar mannelijke modellen om de ervaring ook te kunnen aftoetsen.
 - ✓ Je kan leerlingen de basisbehandeling van het scheren laten oefenen zonder mes. In de derde graad kan het mes toegevoegd worden. De fijne motoriek is belangrijk in het scheerproces. Je kan vooral inzetten op de juiste en kwalitatieve handeling en voldoende aandacht besteden aan leerlingen die de juiste motoriek nog onvoldoende bezitten.
 - ✓ Je kan leerlingen het juiste product laten kiezen om te scheren en de werkzame bestanddelen laten toelichten (samenhang producten LPD 11). Daarbij kunnen zowel gels als zeep aan bod komen.
 - ✓ In de derde graad gaan leerlingen zich meer toespitsen op de behandeling van baard, bakkenbaard en snor.

- ✓ Dit leerplandoel kan je aanbieden in samenhang met trends en evoluties (LPD 15).

4.5 Vaardigheden in de schoonheidsverzorging

LPD 25 De leerlingen illustreren kenmerken en structuur van huid en nagels met aandacht voor

- **de functie, opbouw en groei van de nagel;**
 - **de opbouw, functie en werking van de huid;**
 - **de huidtypes, huidaspecten en huidconditie bij mannen en vrouwen;**
 - **oorzaken, kenmerken en cosmetische verzorging van de meest voorkomende huidveranderingen en verworven nagelaandoeningen.**
- ✓ Je kan de leerlingen de anatomie en de groei van de nagel laten ontdekken in functie van het verzorgen van de nagel door de schoonheidsspecialist of eigen persoonlijke verzorging. De leerlingen bespreken de invloeden op het uitzicht van de nagel en de nagelgroei zoals klimaat, geslacht, hormonale werking, plaats van de nagel, persoonlijke gewoontes, ziekten of bepaalde stoffen (voedingsstoffen, geneesmiddelen, schadelijke stoffen ...).
 - ✓ Je kan de leerlingen laten kennis maken met de meest voorkomende nagelaandoeningen: lijnen van Beau, dunne broze nagels, witte vlekjes op de nagel, groeven en putjes in de nagel, nicotineverkleuring, beschadigde nagel, ontsteking van de nagelwal, ingescheurde nagel, losse nagel. Medische aandoeningen komen pas in de derde graad aan bod.
 - ✓ Je kan bij de opbouw en werking van de huid de 3 huidlagen bespreken. Bij de opperhuid komen aspecten als de cellagen, het verhoorningsproces, de permeabiliteit, de hydratatie van de hoornlaag, het pigmentatieproces en de basale membraan als natuurlijke barrière aan bod. Het verschil tussen een lichte en donkere huid en de huid van een vrouw en een man worden toegelicht.
 - ✓ Je kan de verschillende soorten lederhuidcellen, de bouw en werking van de zweet- en talgklieren en de vezelstructuur van de lederhuid bespreken in functie van huidtype, huidconditie en de stevigheid en elasticiteit van de huid. In functie van hun cosmetische verzorging komen normale huid, droge en vette huid, gecombineerde en gevoelige huid aan bod.
 - ✓ Je laat leerlingen de conditie van de huid ontdekken: een dunne huid, congestieve huid, grove huid, onzuivere huid, ruwe, slecht doorbloede, vermoeide of vochtarme huid. Ze benoemen de typische kenmerken te benoemen en kunnen hun keuze voor producten (LPD 11) en werkwijze daarop afstemmen.
 - ✓ Je laat leerlingen ontdekken welke externe en interne factoren zoals leeftijd, geslacht, huidskleur, zon, luchtvervuiling en levensstijl invloed hebben op diverse aspecten van de huid zoals zweet- en talgproductie, huidreliëf en huiddikte, beharing, littekenvorming, doorbloeding, pigmentvorming en vochtgraad.

LPD 26 De leerlingen benoemen de beenderen en oppervlakkige spieren van hoofd, schouders, arm en hand.

- ★ werking, ligging en verloop;
Nederlandstalige benaming, anatomische stand;
invloed op de massage en cosmetische toepassingen.
- ✓ Je kan leerlingen vragen de anatomische aspecten te benoemen in functie van de massage of andere verzorging die ze moeten uitvoeren. Daarbij ervaren leerlingen dat de anatomie van het gelaat aangeeft hoe het gelaat is opgebouwd. Beenderen bepalen de gelaatsvorm, spieren bepalen de gelaatsuitdrukking en veroorzaken rimpelvorming.
- ✓ Je kan de leerlingen een overzicht bezorgen van de verschillende soorten beenderen en botverbindingen in het lichaam. De globale opbouw en werking van een spier en gewricht komen aan bod in functie van lichaamsbeweging en ergonomie.
- ✓ Je kan de leerlingen de ligging van spieren en beenderen laten aanduiden op een afbeelding. Ligging en werking krijgen betekenis wanneer ze geïntegreerd aan bod komen tijdens het uitvoeren van verzorgingen zoals massage en technieken zoals make-up.
- ✓ Je kan de Nederlandstalige benaming van de meest functionele beenderen en oppervlakkige spieren van het hoofd, de schouder en de bovenste extremiteit aan bod laten komen.

LPD 27 De leerlingen voeren een handverzorging uit met inbegrip van

- knippen, vijlen en reinigen van de nagels;
- reinigen en verzorgen van de huid van hand en onderarm;
- lakken van de nagels.
- ✓ De leerlingen kunnen deze technieken vlot bij elkaar oefenen. Er is aandacht voor een geleidelijke opbouw onder toezicht.
- ✓ Je kan aandacht besteden aan een ergonomische houding in combinatie met het aanleren van een techniek. Leer voortdurend dat observaties maken van nagels en huid samengaat met het reinigen en verzorgen. Je voorkomt op die manier dat handelingen een louter routinematig karakter krijgen.
- ✓ De leerlingen stellen kunnen het gepaste product voor, herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in handverzorgingsproducten en nagellak op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 11).
- ✓ Je kan de leerlingen de verschillende stappen van een cosmetische handverzorging aanleren zoals aanbrengen van handcrème, massage van hand en arm (LPD 28), handmaskers (paraffinemaskers), peeling van de handen.
- ✓ Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook aangeraakt worden door een medeleerling kan hen in een oncomfortabele situatie brengen. Je kan een veilige omgeving bieden om dat bespreekbaar te maken en met hen samen afspraken maken over een eerste transfer naar de klant.

- ✓ Indien het mogelijk is, kan je leerlingen laten meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om een optimaal welbevinden van de klant te bereiken.
- ✓ Je kan leerlingen laten werken met gewone nagellak maar ook laten kennismaken met semipermanente lak zoals gellak. Besteed aandacht aan klassiek lakken maar ook French manicure. Kunstnagels maar ook verlengingen en nailart komen in de derde graad aan bod.

LPD 28 De leerlingen voeren een cosmetische massage uit op hand en onderarm met aandacht voor

- **doel, indicatie en contra-indicatie;**
 - **werkwijze;**
 - **effect van verschillende handgrepen.**
- ✓ In de tweede graad kan je leerlingen laten kennis maken met de basisbewegingen van massage (effleurage of strijkingen van de huid, petrissage of knedingen van spieren en bindweefsel en tapotage van spierweefsel eventueel aangevuld met fricties of wrijvingen en vibraties of trillingen).
 - ✓ Je kan de leerlingen de verschillende handgrepen aanleren en het effect ervan laten beschrijven of aanvoelen.
 - ✓ De leerlingen herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in massageproducten op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 11).
 - ✓ Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook aangeraakt worden door een medeleerling kan hen in een oncomfortabele situatie brengen. Bied een veilige omgeving om dat bespreekbaar te maken en maak samen met hen een eerste transfer naar de klant. Ook een oefenbuste of een model als oefenmodel kan eventueel een mogelijkheid zijn bij het inoefenen van deze vaardigheden.
 - ✓ Laat leerlingen tijdens het uitvoeren van massagetechnieken toelichten wat de meerwaarde van deze massage is maar laat hen ook de aandachtspunten benoemen.
 - ✓ Indien het mogelijk is, laat leerlingen meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om een optimaal welbevinden van de klant te bereiken.

LPD 29 De leerlingen voeren een gelaatsverzorging uit met inbegrip van

- **het uitvoeren van een [huidanalyse](#);**
 - **het reinigen en verzorgen van gelaat en decolleté;**
 - **het epilieren van de wenkbrauwen met pincet en harsen van haren in het gelaat;**
 - **het verwijderen van comedonen.**
- ✓ Je kan leerlingen een huidanalyse laten maken in samenhang met de leerplandoelen in anatomie en fysiologie.

- ✓ Je kan leerlingen bijbrengen in welke volgorde de verschillende stappen moeten verlopen als het gaat om reiniging en verzorging.
- ✓ De leerlingen kunnen deze technieken op elkaar of op een model oefenen. Er is aandacht voor een geleidelijke opbouw onder toezicht zowel wat reiniging als epileren betreft.
- ✓ Je kan aandacht besteden aan een ergonomische houding (LPD 9) in combinatie met het aanleren van de techniek. Ook het systematisch maken van observaties moet voorkomen dat handelingen een louter routinematig karakter krijgen.
- ✓ Je kan voor de oppervlaktereiniging leerlingen de toepassing van diverse reinigingsproducten (zoals een olie, een milk, crème, gel of emulsie) laten oefenen en hun werkwijze en werkvolgorde daarop laten afstemmen. Leerlingen worden vaardig in het hanteren wattenschijfjes, kompressen, sponzen en het borstelapparaat.
- ✓ Voor het verweken van de huid maken de leerlingen gebruik van kompressen en het waterdampapparaat.
- ✓ Voor de dieptereiniging en het verdunnen van de hoornlaag kan je leerlingen laten oefenen op het toepassen van diverse producten voor een peeling, een lysing, een scrub en slijpbehandeling met het borstelapparaat.
- ✓ Voor het verwijderen van comedonen maken leerlingen gebruik van de vingers, de comedonendrukker en indien van toepassing, een steriele naald.
- ✓ Voor het epileren van de wenkbrauwen kan je leerlingen de techniek met het epileerpincet laten inoefenen waarbij rekening wordt gehouden met de vorm, de dikte en de lengte van de wenkbrauw passend bij de gelaatsvorm.
- ✓ Je kan diverse soorten maskers voor het gelaat laten oefenen. Daarbij kunnen zowel kant- en klare maskers zoals crèmemasker, geleimasker, pastamasker of te bereiden maskers zoals poedermaskers en gipsmasker aan bod komen. Je kan bespreken welke maskers in de tweede graad aan bod komen en wat een plaats in de derde graad kan krijgen.
- ✓ Maak de techniek meteen genderneutraal. Ook veel mannen besteden aandacht aan gelaatsverzorging. Hou daarmee rekening bij de keuze van voorstellingsfilmpjes, producten en simulaties. Ook verschillen tussen donkere en blanke huidtypes zijn zinvol om te vermelden.
- ✓ Leerlingen die simuleren bespreken de al dan niet weldadige effecten van deze techniek. Voor de simulatie moet de klant ook geïnformeerd worden over wat uitgevoerd zal worden en wat de klant daarbij kan verwachten. Zo ervaren sommige mensen epileren als pijnlijk. De leerling kan daarop inspelen door een coolpack of een washandje met een ijsblokje erin te voorzien.

LPD 30 De leerlingen voeren een gelaatsmassage uit met aandacht voor

- **doel, indicatie en contra-indicatie;**
- **werkwijze;**
- **effect van verschillende handgrepen.**

- ✓ In de tweede graad kan je leerlingen laten kennis maken met de basisbewegingen van massage (effleurage of strijkingen van de huid, petrissage of knedingen van spieren en bindweefsel en tapotage van spierweefsel eventueel aangevuld met fricties of wrijvingen en vibraties of trillingen) terwijl in de derde graad meer specifieke massages zoals drukpuntmassages, lymfemassage aan bod kunnen komen.
- ✓ Je kan de leerlingen de verschillende handgrepen aanleren en het effect ervan laten beschrijven of aanvoelen.
- ✓ De leerlingen masseren bij het inoefenen van de gelaatsmassage het decolleté, de hals en het gelaat en verwoorden daarbij het doel, de indicaties en contra-indicaties. De massagegrepen bij de hand- en onderarmmassage komen aan bod waarbij de functies ervan in samenhang kunnen aangeleerd worden. De aangezichtsspieren en de spieren van hals en decolleté komen geïntegreerd aan bod. Er wordt gewerkt met aangepaste producten en voldoende aandacht geschonken aan de directe en indirecte invloeden van de massagegrepen en de wijze waarop de massage wordt uitgevoerd.
- ✓ De leerlingen herkennen de verzorgende bestanddelen en actieve werkstoffen in massageproducten op een ingrediëntenlijst en zoeken hun werking op (LPD 11).
- ✓ Niet voor alle leerlingen is het aanraken van een ander lichaam even evident. Ook aangeraakt worden door een medeleerling kan hen in een oncomfortabele situatie brengen. Bied een veilige omgeving om dat bespreekbaar te maken en maak samen met hen een eerste transfer naar de klant.
- ✓ Laat leerlingen tijdens het uitvoeren van massagetechnieken toelichten wat de meerwaarde van de massage is maar laat hen ook de aandachtspunten benoemen.
- ✓ Indien het mogelijk is, laat leerlingen meedenken over het creëren van een rustgevende en stimulerende omgeving om een optimaal welbevinden van de klant te bereiken.

LPD 31 De leerlingen brengen in functie van een dagmake-up producten aan voor de huid, de ogen en de lippen bij zichzelf en bij een oefenmodel met aandacht voor

- **de juiste keuze van materiaal, producten en kleur;**
- **het welbevinden van de klant.**
 - ✓ Je kan leerlingen laten werken in een aangepast lokaal geschikt voor make-up met een aangepaste belichting en ergonomische werkomgeving.
 - ✓ Make-uptoepassingen worden zowel door de kapper als de schoonheidsspecialist uitgevoerd of als afzonderlijk beroep van make-upartiest of visagist. Die toekomstmogelijkheden kan je belichten bij het aanbrengen van de technische vaardigheden.
 - ✓ Je kan de leerlingen, in functie van persoonlijke verzorging en een professioneel voorkomen, zichzelf laten maquilleren.
 - ✓ Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met producten (LPD 11), kleurenleer (LPD 14) en morfologische principes (LPD 13).

- ✓ Je kan de techniek genderneutraal maken al kan het ook boeiend zijn om specifieke aspecten uit mannen- en vrouwenmake-up aan bod te laten komen. Hou daarmee rekening bij de keuze van voorstellingsfilmpjes, producten en simulaties.

5 Lexicon

Anamnese

Is wat de persoon of de klant kan vertellen over de voorgeschiedenis en relevante omstandigheden van zijn gezondheidstoestand.

Behandelplan

Dit is je plan van aanpak. In dit plan wordt aangegeven waaruit de verzorging gaat bestaan, welke specifieke producten er gaan gebruikt worden en wat ermee bereikt gaat worden. Ook het aantal behandelingen en het tijdsbestek kunnen vermeld worden. Dit plan wordt opgemaakt op basis van de huid- en haaranalyse en kan gebruikt worden om informatie over de verzorging aan de klant te geven.

Gesimuleerde context

Binnen een gesimuleerde context wordt een situatie gecreëerd met een aantal specifieke punten waardoor de leerling de kans krijgt vaardigheden te oefenen of te zoeken naar de juiste aanpak. Dat zorgt voor een veilige leersituatie waarbij er fouten kunnen gemaakt worden zonder anderen te schaden. Simulaties kunnen zeer divers zijn en naarmate de leerling vordert in het leertraject kan de context complexer worden en van de leerling meerdere vaardigheden vragen. De context kan ingevuld worden met personen van buiten de klas- of schoolomgeving. Dat verhoogt meestal de realistische omstandigheden en kan ervoor zorgen dat leerlingen grondiger te werk gaan. Het is belangrijk dat er duidelijke afspraken zijn rond verwachtingen en leerlingen moeten een degelijke feedback krijgen na het presenteren van hun vaardigheden.

Huidanalyse

Hiermee wordt de huidsoort bepaald en de conditie van de huid van de klant. Die gegevens vormen de basis van een verzorging die daarop is afgestemd. Een huidanalyse verloopt via het proces van [anamnese](#), inspectie van de huid en palpatie. Die gegevens worden vastgelegd op een (elektronische) klantenkaart.

Klantenkaart

Een klantenkaart bestaat uit o.a. de persoonlijke gegevens van de klant (houd daarbij rekening met de Europese privacywetgeving, de General Data Protection Regulation (GDPR) of in het Nederlands de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de huid- en haaranalyse, de behandeldata en bijzonderheden (indien van toepassing).

Ontsmetten of desinfecteren

Het inactiveren of reduceren van schadelijke micro-organismen op meubilair met materiaal, huid en slijmvliesen tot een aanvaardbaar niveau, zodat er geen besmettingsgevaar is. Ontsmettingsmiddelen zijn stoffen die in staat zijn micro-organismen te reduceren tot een aanvaardbaar peil. Ontsmetting van oppervlakken en instrumenten kan zowel thermisch (hete luchtsterilisator) als chemisch (ontsmettingsalcohol, ethanol in ultrasoonreiniger). Wanneer verwonding tijdens een behandeling optreedt, wordt ze schoongespoeld met een erkend ontsmettingsmiddel.

Reflectiemodel

Reflectie is een cognitief proces waarbij men nadenkt over ervaringen en er betekenis aan geeft. In de context van dit leerplan gaat het over het leerproces van de leerling die stil staat bij het persoonlijk functioneren. Daarbij gaat het zowel om houding, vaardigheden als cognitieve evolutie. Men kan een dergelijk proces willekeurig aanvatten maar er zijn verschillende modellen die dat gebeuren ondersteunen en die helpen om vooral een volledig beeld in kaart te brengen. Het model is geen doel op zich maar een middel om tot reflectie te komen.

Reinigen

Is het verwijderen van zichtbaar vuil en onzichtbaar organisch materiaal om te voorkomen dat micro-organismen zich kunnen handhaven, vermeerderen en verspreiden.

(Sociale) rollen en interacties

Sociale rollen en interacties zoals leidinggeven, leiding aanvaarden, hulp bieden, hulp vragen en aanvaarden, zich present stellen, zich openstellen voor anderen, opkomen voor zichzelf, zich kritisch opstellen ten opzichte van zichzelf en de ander, zich discreet opstellen, tot zichzelf komen... Taakgerichte rollen: tijdbewaker, aanmoediger, verslaggever ...

Steriliseren

Hierbij worden alle micro-organismen op of in een voorwerp gedood of geneutraliseerd (kiemvrij gemaakt). Steriliseren kan via verhitting met een hete luchtsterilisator voor de sterilisatie van metalen instrumenten en glas of verhitten met stoom (onder druk) met een autoclaaf voor de sterilisatie van instrumenten, glazen voorwerpen of bepaalde kunststoffen en doeken.

Werkmodel

Het begrip werkmodel verwijst naar een manier van werken. Een werkmodel verduidelijkt de wijze waarop handelingen worden gesteld. Werkmodellen kunnen zijn: demonstratie, instructiefiche, instructiefilmpje, stappenplan, een protocol, een procedure, een schets, een technische tekening, afbeeldingen, sjablonen, cases, gebruiksaanwijzingen, beroepsgerichte ict-programma's ...

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

Voor het leerplan haar- en schoonheidsverzorging lijkt het aangewezen om lokalen te voorzien die de kapperszaak en het schoonheidssalon didactisch benaderen. Vanuit het onthaal van klanten is het aangewezen om dat aspect zeker aan te brengen maar het verdient de voorkeur om lokalen vooral multifunctioneel (door eventueel compartimenten in lokalen aan te brengen) te benaderen. Dat moet het mogelijk maken om te vertrekken vanuit de competenties die leerlingen moeten verwerven en gedifferentieerd aangeboden kunnen worden. Denk daarbij o.m. aan de juiste lichtinval voor een spiegel die zowel voor het knippen van haren als voor het aanbrengen van een dagmake-up belangrijk is. Dat betekent geenszins dat beide types lokalen inwisselbaar zijn of in een didactisch salon zomaar elke activiteit uit de haar- en schoonheidsverzorging mogelijk is.

6.1 Infrastructuur

Een lokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Voor lessen waarin specifieke vaktechnische vaardigheden aangeboden worden, is een didactisch salon noodzakelijk (haarverzorging) of zinvol (schoonheidsverzorging) met daarin:

- Algemeen:
 - bergruimte voor materiaal en producten om aan wettelijke vereisten te voldoen
 - nutsvoorzieningen:
 - koud en warm water
 - voldoende neutrale verlichting
 - voldoende stopcontacten voor aansluiting apparaat
 - wasmachine en droogkast
- Haarverzorging:
 - een werkplek met kaptafel en spiegel waarop bij voorkeur een in de hoogte verstelbare oefensteun kan aan bevestigd worden
 - kappersstoel (per werkende leerling)
 - wastafels aangepast aan het aantal leerlingen
 - droogkappen/warmtelichtstralers
 - in hoogte verstelbare kappersfietsen (per werkende leerling)
 - werkwagen (rolwagen per werkende leerling)
- Schoonheidsverzorging:
 - loupelampen met verlichting
 - waterdampapparaten voor het verweken en verwarmen van de huid
 - harsapparaten voor het ontharen van gelaatsbehaarings
 - ergonomisch verstelbare behandelzetels voor de vaardigheden van gelaatsverzorging
 - make-upruimte met
 - ergonomisch verstelbare make-upstoelen
 - spiegels op werkhoogte
 - werktafel voor alle make-upbenodigdheden
 - manicuretafels voor handverzorging
 - werkstoeltjes op wieltjes (per werkende leerling)
 - ontkleedruimte/schermbord
 - verrijdbare werktafel
 - volledig of deels afsluitbare cabines (privacy)

6.2 Materiaal beschikbaar in de infrastructuur

- Algemeen materiaal:
 - EHBO materiaal (inclusief oogdouche in de nabijheid van het lokaal)
 - Afvalboxen (mogen ook buiten de klas op aanvaardbare afstand):
- Materiaal voor haarverzorging:
 - oefenhoofden (dames en heren) met verschillende haarlengte
 - handdrogers, stijltangen, krultangen ...
 - nikkelvrije of –arme scharen, scheermessen, borstels en kammen, clipsen, verfborstels, toepassingsflacons voor tijdelijke en semipermanente kleuringen, diverse soorten haarrollen, scheerbenodigdheden, benodigdheden voor het verwerken van lang haar
 - handdoeken, kappersschorten, kapmantels, wegwerphandschoenen uit vinyl of nitril met lange handschoenmanchet bij het aanmaken, opbrengen en uitspoelen van haarverf en kleurspoelingen
 - per werkende leerling 1 in de hoogte verstelbare oefensteun
 - minstens 1 grote oefensteun op statief (op de grond) voor de leraar
- Materiaal voor schoonheidsverzorging:
 - sterilisator en ontsmettingsapparaten
 - voldoende linnengoed: laken, handdoeken, dekens
 - beschermingsmateriaal
 - oefenbustes
 - producten voor handverzorging, gelaatsverzorging en make-up
 - fijne wegwerphandschoenen met lange manchet voor de uitvoering van bepaalde vaardigheden
 - materialen voor make-up zoals: kwasten en penselen, beschermingsmateriaal, kwastreinigers, handdoeken, pincet, poederdonzen, spatels, puntslijpers, sponsjes, tissues, wattenschijfjes, wimperkammen, wattenstaafjes, wimperkrultangen
 - materialen voor een cosmetische handverzorging zoals: diverse vijlen, polijstkussentje, bokkenpootje, vellentang, nagelkniptang, handbadje
 - producten voor het lakken van de nagels

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

6.3 Persoonlijk materiaal

Om de leerplandoelen te realiseren moet elke leerling over bovenstaand materiaal kunnen beschikken. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

De leerlingen kiezen pas aan het eind van de tweede graad voor haar- of schoonheidsverzorging. Het zou jammer zijn dat ze dan veel moeten investeren in duurzaam materiaal dat ze nadien niet of nauwelijks kunnen gebruiken. Het is aangewezen dat scholen investeren in een aantal sets die het mogelijk maakt de technische vaardigheden aan te leren met een optie om in de derde graad te investeren in persoonlijk materiaal. Dat geldt niet voor verbruiksproducten die leerlingen in het kader van de lessen hanteren en waarbij eventueel met een forfaitaire bijdrage kan gewerkt worden. Er kan gewerkt worden met een huursysteem waarbij leerlingen een huur en waarborg betalen. Dat kan eventueel gecombineerd worden met een aankoopformule wanneer ze een keuze gemaakt hebben voor een studierichting in de derde graad.

7 Concordantie

De concordantietabel geeft aan welke leerplandoelen doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren. [\[zie disclaimer\]](#)

Leerplandoel	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties
0	BK 1.1; BK 1.2; BK 1.3; BK 1.4
1	BK 2.1
2	BK 1.1
3	BK 1.2
4	BK 2.3
5	BK 2.4; BK 2.5; BK 2.6; BK 2.7; BK 2.8; BK 2.9; BK 2.10; BK 2.11; BK 2.12; BK 2.13
6	BK 1.2
7	BK 1.4
8	BK 1.4
9	BK 1.4
10	BK 1.3
11	BK 2.4; BK 2.5; BK 2.6; BK 2.7; BK 2.8; BK 2.9; BK 2.10; BK 2.11; BK 2.12; BK 2.13
12	BK 2.1
13	BK 2.13
14	BK 2.2, BK 2.11
15	BK 2.2
16	BK 2.2
17	--
18	BK 2.4
19	BK 2.4
20	BK 2.5
21	BK 2.6; BK 2.4
22	BK 2.7
23	BK 2.8

24	BK 2.9
25	BK 2.10
26	BK 2.10
27	BK 2.12
28	BK 2.12
29	BK 2.13
30	BK 2.13
31	BK 2.11

7.1 Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties

1.1 Werken in een teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures)

1.2 Kwaliteitsbewust handelen

1.3 Economisch en duurzaam handelen

1.4 Veilig, ergonomisch en hygiënisch handelen

2.1 De leerlingen communiceren functioneel in het Nederlands met aandacht voor: principes van klantvriendelijkheid.

2.2 De leerlingen illustreren trends in haar- en lichaamsverzorging

met aandacht voor:

- persoonlijke stijl;
- vorm;
- kleur.

2.3 De leerlingen richten de werkplek doelgericht in.

2.4 De leerlingen voeren eenvoudige haarverzorgingen uit

met inbegrip van kennis van: materialen en technieken van wassen, ontwarren, conditioner;

met aandacht voor: haar- en hoofdhuiddiagnose.

2.5 De leerlingen vormen het haar tijdelijk om

met inbegrip van kennis van: materialen en technieken van brushing, watergolf en föhnen.

2.6 De leerlingen voeren eenvoudige gelegenheidskapsels uit

met inbegrip van kennis van: materialen en technieken van opsteekkapsels en vlechten.

2.7 De leerlingen voeren een kleuring uit

met inbegrip van kennis van: materialen en technieken;

met aandacht voor: de haar- en de hoofdhuidanalyse.

2.8 De leerlingen voeren een basissnit uit

met inbegrip van kennis van: materialen en kniptechnieken.

2.9 De leerlingen passen de basishandeling van scheren toe

met inbegrip van kennis van: materialen en technieken.

2.10 De leerlingen reinigen huid en nagels in functie van de behandeling

met inbegrip van kennis van:

- materialen en technieken;
- fysiologie en anatomie van de huid en de nagels.

2.11 De leerlingen brengen make-up aan

met inbegrip van kennis van:

- materialen en technieken;
- kleurenleer;
- aspecten van de huid.

2.12 De leerlingen voeren een handverzorging en handmassage uit

met inbegrip van kennis van:

- materialen en technieken;
- fysiologie en anatomie van de hand en de nagels.

2.13 De leerlingen voeren een gelaatsverzorging uit

met inbegrip van kennis van:

- materialen en technieken;
- fysiologie en anatomie van het gelaat.

Inhoud

1	Algemene inleiding	5
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	5
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.4	Differentiatie	7
1.5	Opbouw van de leerplannen.....	8
1.6	Tot slot	8
2	Situering	9
2.1	Samenhang met de eerste graad	9
2.2	Samenhang in de tweede graad	9
2.2.1	Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit	9
2.2.2	Samenhang over de finaliteiten heen	9
2.3	Plaats in de lessentabel.....	10
3	Pedagogisch-didactische duiding	10
3.1	Haar- en schoonheidsverzorging en het vormingsconcept	10
3.2	Krachtlijnen	11
3.3	Opbouw.....	12
3.4	Leerlijnen.....	12
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	12
3.4.2	Samenhang met de derde graad.....	12
3.5	Aandachtspunten.....	13
4	Leerplandoelen	14
4.1	Algemene competenties in haar- en schoonheidsverzorging.....	14
4.2	Gemeenschappelijke competenties in haar- en schoonheidsverzorging	17
4.3	Trends en evoluties in haar- en schoonheidsverzorging	23
4.4	Vaardigheden in de haarverzorging.....	24
4.5	Vaardigheden in de schoonheidsverzorging.....	30
5	Lexicon	35
6	Basisuitrusting	36
6.1	Infrastructuur	37
6.2	Materiaal beschikbaar in de infrastructuur	38
6.3	Persoonlijk materiaal	38

7	Concordantie	39
7.1	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties	40